

AMSTERDAMSE BRUGGEN

VERNOEMD NAAR VERZETSHELDINNEN

ELISABETH VAN BLANKENSTEIN

Op 4 mei 2016 werden in Amsterdam Sloterveer zes bruggen naar Nederlandse verzetsvrouwen vernoemd. Het werd tijd, want in Sloterveer droegen veel straten al de namen van verzetshelden, maar de groep verzetsvrouwen bleef vooralsnog onderbelicht. Naar hun rol in het verzet was tot voor kort maar ook weinig onderzoek gedaan. Voor het stille verzet, en de rol van vrouwen daarbij, was nauwelijks aandacht en vaak kregen vrouwen een bijrol als koerierster of verzorgster toebedeeld.

Pas in 2015, na de publicatie van *Jacoba van Tongeren en de onbekende verzetshelden van Groep 2000 (1940-1945)* van Paul van Tongeren, werd duidelijk dat vrouwen als Van Tongeren een veel belangrijker rol in het verzet hadden gespeeld dan de geschiedschrijving tot dan had laten zien. Oud-burgemeester Job Cohen stelde vervolgens voor om één brug in Sloterveer naar Van Tongeren te vernoemen. Intussen vond de Commissie Naamgeving Openbare Ruimte (CNOR) nog vijf naamloze bruggen in de omgeving en in overleg met het NIOD en het Verzetmuseum besloot de CNOR deze naar andere verzetsheldinnen te vernoemen. In aanwezigheid van de families en nabestaanden van de verzetsvrouwen onthulde de voorzitter van het algemeen bestuur van het stadsdeel Nieuw-West, Achmed Baâdoud, op 4 mei de naambordjes bij de bruggen. Na afloop bleek dat het stadsdeel was vergeten een toelichting bij de naambordjes aan te brengen. Hier wordt nog iets aan gedaan. In zijn toespraak bij de eerste te vernoemen brug sprak Paul van Tongeren, een neef van Jacoba van Tongeren, de wens uit dat wij ons zouden laten inspireren door de

moed en het doorzettingsvermogen van de zes verzetsvrouwen. Hij wees erop dat verhalen uit de oorlog ons leren waakzaam te zijn en ons te verzetten tegen onrecht.

Drie van de op 4 mei vernoemde bruggen zijn verkeersbruggen en dateren uit begin jaren vijftig van de vorige eeuw. Zij werden ontworpen door Piet Kramer, een bekend architect die tussen 1917 en 1952 aan de afdeling Bruggen van de dienst Publieke Werken van Amsterdam was verbonden. Kramer was één van de leidende figuren van de Amsterdamse School en zijn

beeldbepalende bakstenen bruggen, waaraan soms geen kosten werden bespaard, zijn overal in Amsterdam te vinden. In Slotermeer wordt echter duidelijk dat Kramers naoorlogse bruggenontwerpen aanzienlijk soberder waren dan die voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog. Het baksteen is gebleven, maar het natuurstenen beeldhouwwerk en het siersmeedkunst zijn veel eenvoudiger geworden uitgevoerd. De overige drie bruggen zijn fiets- en voetgangersbruggen van een latere datum. Twee ervan liggen bij het Gerbrandypark.

ZES BRUGGEN VERNOEMD NAAR VERZETSELDINNEN

DE JACOBA VAN TONGERENBRUG (BRUG 602)

werd opengesteld in 1953 en ligt in de Burgemeester Fockstraat. De brug is ontworpen door Piet Kramer. Jacoba van Tongeren (1903 - 1967) was de oprichtster en leidster van de verzetsgroep Groep 2000. De groep hielp onderduikers, overviel distributiekantoren, verzorgde EHBO-posten, verdeelde voedselbonnen voor onderduikers en pleegde allerlei andere verzetsactiviteiten.

DE HANNIE SCHAFTBRUG (BRUG 601)

draagt een plaquette waarop staat dat koningin Juliana de brug op 7 oktober 1952 officieel openstelde. Hij ligt in de Burgemeester de Vlugtlaan bij de Harry Koningsbergstraat en is een ontwerp van Piet Kramer.

Hannie Schaft (1920-1945), ook wel 'het meisje met het rode haar', begon haar verzetswerk met hulp aan Joodse vriendinnen. Zij woonde in Haarlem en pleegde verschillende aanslagen op Duitsers, landverraders en collaborateurs.

DE FRIEDA BELINFANTEBRUG (BRUG 600)

in de Burgemeester Vening Meines-
zlaan bij de Harry Koningsbergstraat
dateert uit 1951 en is eveneens een
ontwerp van Piet Kramer.

Tijdens de bezetting was Frieda Bel-
infante (1904-1995) actief in het kun-
stenaarsverzet en lid van Groep 2000
van Jacoba van Tongeren. Zij vervals-
te persoonsbewijzen en ondersteun-
de onderduikers. Samen met Gerrit
Jan van der Veen bereidde zij de
overval op het Amsterdamse bevol-
kingsregister in maart 1943 voor.

DE HESTER VAN LENNEP

(BRUG 628)

ligt in de Freek Oxstraat bij het Gerbrandypark. Vanaf 1942 was Hester van Lennep (1916-2000) bezig Joodse kinderen in veiligheid te brengen bij onderduikadressen. Vanaf 1943 werkten zij samen met andere verzetsgroepen en bracht als koerierster de illegale verzetskrant Trouw van de drukkerij naar distributieadressen.

DE HENRIETTE VOÛTEBRUG

(BRUG 629)

ligt in de Dirk Bonsstraat bij het Gerbrandypark. Henriette Voûte (1918-1999) hielp als studente kinderen ontsnappen uit de crèche tegenover de Hollandsche Schouwburg. Zij behoorde tot de kern van de verzetsgroep die na de oorlog bekend zou worden als het Kindercomité: een groep studenten die tijdens de oorlog ongeveer 1100 Joodse kinderen heeft gered.

Het baksteen is gebleven, maar het natuurstenen beeldhouwwerk en het siersmeedkunst zijn veel eenvoudiger uitgevoerd.

DE HENRIETTE PIMENTELBRUG

(BRUG 603)

maakt deel uit van de Burgemeester Eliasstraat. Henriette Pimentel (1876-1943) was leidster van de crèche tegenover de Hollandsche Schouwburg. Zij hielp zes honderd Joodse kinderen ontsnappen via de crèche. Pimentel werd later zelf gedeporteerd en overleed op 17 september 1943 in Auschwitz.

TWEE BRUGGEN IN OSDORP

Om het verhaal over Amsterdamse bruggen vernoemd naar verzetsvrouwen compleet te maken, verdienen twee bruggen in het stadsdeel Osdorp een vermelding. Zij werden al eerder naar verzetsvrouwen vernoemd. Het gaat om:

Als eerste de **Truus Wijsmullerbrug** (brug 793) in de Jacob Paffstraat bij de Ernst Cahnsingel in het stadsdeel Osdorp.

In de jaren dertig van de vorige eeuw regelde Geertruida (Truus) Wijsmuller-Meyer (1896-1978) transporten van duizenden Joodse kinderen van Duitsland en Oostenrijk naar Groot-Brittannië. Vanaf 1942 was zij lid van de Groep 2000 van Jacoba van Tongeren en assisteerde zij onder meer bij het versturen van voedselpakketten naar Westerbork, Bergen-Belsen en Theresienstadt.

Als tweede de **Moeder Alacoquebrug** (brug 789) in de M. Gandilaan bij de Jarasingel.

Moeder Alacoque (1892-1956) was een Nederlandse non die tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië (1942-1945) veel gevangenen heeft geholpen. Zij was moeder-overste van het Charitas Ziekenhuis in Palembang op Sumatra. Hier waren als patiënt een aantal personen opgenomen die betrokken waren bij de verspreiding van oorlogsnieuws en de smokkel van geld en medicamenten naar gevangenenkampen in Palembang.

Foto's: Elisabeth van Blankenstein